

Vlada Crne Gore

Ministarstvo finansija i socijalnog staranja

UČEŠĆE NA KONKURSU ZA NOVINARE POVODOM EVROPSKOG DANA SAMOSTALNOG ŽIVOTA - 5. MAJA

Tradiciju obilježavanja *Evropskog dana samostalnog života* pokrenula je 2014. **Evropska mreža za samostalni život (European Network on Independent living - ENIL)**, čija je UMHCG ravnopravna članica, pa se ove godine obilježava osmi put zaredom i to na temu *Mobilnosti OSI*. Mobilnost kao posebno važna tema obuhvata više prava kao što su sloboda kretanja i lična pokretljivost, pristupačnost, život u zajednici, adekvatan životni standard i dr. Na ovaj datum se svake godine skreće pažnja s ciljem podizanja svijesti javnosti o pravu i značaju samostalnog življenja za osobe s invaliditetom, kao i ključnim principima samostalnog života: *samostalnom donošenju odluka, izboru, odgovornosti, kontroli i pravu na grešku*. OSI treba motivisati na život u zajednici, i omogućiti im maksimalno dostižni nivo življenja po principima filozofije samostalnog života, a ne na život „pod ključem“ u instituciji ili sopstvenom domu.

Samostalni život je filozofija, i pokret osoba s invaliditetom koje se bore za (samo)određenje, jednake mogućnosti i (samo)poštovanje. „Samostalan život“ nije samoživost ili samopouzdanje. Umjesto toga, „samostalan život“ odnosi se na izbor i kontrolu u svakodnevnom životu koji, što je najvažnije, uključuje izbor i kontrolu nad pomoći koja je potrebna od drugih ljudi. **Glavni cilj pokreta za samostalni život je promjena pristupa prema osobama s invaliditetom – od bespomoćnih socijalnih „slučajeva“ ka ravnopravnim građanima i nosiocima prava.**

„*Samostalni život ne znači da želimo sve da radimo sami i da nam niko nije potreban ili da želimo da živimo izolovano. Samostalni život znači da u svom svakodnevnom životu zahtijevamo iste izbore i kontrolu koju naša braća i sestre, komšije i prijatelji koji nisu osobe s invaliditetom uzimaju zdravo za gotovo.*“ – **Adolf Ratzka**

“*Samostalan život osoba s invaliditetom ne znači fizički samostalno obavljanje svakodnevni aktivnosti, već podrazumeva da osoba s invaliditetom ima izbor, da samostalno donosi odluke o svom životu, bira način zadovoljavanja svojih potreba koje sama najbolje poznaje, kontroliše sprovođenje svojih odluka i izbora, da snosi punu odgovornost za svoje odluke i učinjeni izbor, ali da kao i ostali ljudi ima pravo na grešku.*“ - **Gordana Rajkov.**

This project is co-funded by
the European Union

Ovaj događaj se realizuje u sklopu projekta **EU4ME** koji finansira **Evropska unija**, a sprovodi **Generalni sekretarijat Vlade Crne Gore**, kao i projekta **Osamostali se!** koji finansira **Ministarstvo finansija i socijalnog staranja** kroz konkurs za NVO u 2020.

Vlada Crne Gore

Ministarstvo finansija i socijalnog staranja

(Lična) pokretljivost i/li mobilnost mogu se široko tumačiti, i obuhvataju pojmove kao što su: sloboda kretanja, prava, usluge i sredstva podrške, putovanje u svrhu rada i/li razonode, uključujući i programe mobilnosti i razmjene, javni i privatni transport, (ograničenja) kretanja usljed pandemije COVID-19, značenje pokretljivosti za osobe koje žive u institucijama, i sve drugo na šta vas asociraju riječi pokretljivost i/li mobilnost. Navedeno znači da ovo pravo za OSI podrazumijeva i kvalitet i najveći mogući standard pomagala i opreme, asistivnih tehnologija i sredstava.

U mnogim zemljama osobe s invaliditetom i dalje su odvojene u rezidencijalnim institucijama, često doživotno. Mnoge osobe s invaliditetom koje žive u porodičnom okruženju, takođe, su isključene iz društva zbog nedostatka potrebne podrške koja im omogućava da učestvuju u zajednici. **Konvencija o pravima osoba s invaliditetom** prvi je pravno obavezujući instrument kojim se izričito priznaje pravo na samostalni život i učešće u zajednici, iako svi prethodni dokumenti i nekoliko decenija prije Konvencije indirektno i direktno, promovišu ovo pravo, ili makar daju smjernice državama u cilju razvoja politika i mjera koje se odnose na OSI.

Član 19 Konvencije utvrđuje pravo svih osoba s invaliditetom da žive u zajednici, i imaju izbore na jednakim osnovama s drugima, zahtijevajući od država da omoguće osobama s invaliditetom da se u potpunosti uključe i učestvuju u društvu. Život u zajednici odnosi se na osobe s invaliditetom koje mogu da žive u svojim lokalnim zajednicama kao ravnopravni građani, uz podršku koja im je potrebna da učestvuju u svakodnevnom životu i jednako se garantuje svim osobama s invaliditetom bez obzira na vrstu oštećenja, pol/rod, godine života, kulturno nasljeđe, materijalni status, etničku pripadnost i sl.

To uključuje život u vlastitom domu ili s porodicom, odlazak na posao, školovanje i učešće u aktivnostima zajednice. **Da bi se osiguralo da osobe s invaliditetom imaju isti izbor, kontrolu i slobodu kao i bilo koji drugi građanin, svaka praktična pomoć koja im se pruža treba da se zasniva na njihovim vlastitim izborima i težnjama. Niko bolje ne poznaje potrebe osoba s invaliditetom od njih samih, tvrdnja je i začetnika filozofije samostalnog života i njenih praktičara.**

U tom smislu Konvencija potvrđuje da praksa izolovanja i odvajanja osoba s invaliditetom u ustanovama za dugotrajni boravak ili izolacija u

This project is co-funded by
the European Union

Ovaj događaj se realizuje u sklopu projekta **EU4ME** koji finansira **Evropska unija**, a sprovodi **Generalni sekretarijat Vlade Crne Gore**, kao i projekta **Osamostali se!** koji finansira **Ministarstvo finansija i socijalnog staranja** kroz konkurs za NVO u 2020.

Vlada Crne Gore

Ministarstvo finansija i socijalnog staranja

domovima bez podrške za život u zajednici predstavlja kršenje ljudskih prava osoba s invaliditetom, kršenje njihovog urođenog dostojanstva, uskraćivanje mogućnosti i neuvažavanje potencijala.

To što se odredbe člana 19 jednako odnose na sve osobe s invaliditetom znači da bi svako trebalo da ima pravo da živi samostalno, bez obzira na "težinu" njegovog/njenog oštećenja, dok nivo potrebne podrške može biti uslovljen procjenom društvenih faktora koji će u obzir uzeti oštećenje i nivo prepreka u vezi s tim (sadejstvo) u svakoj pojedinačnoj situaciji - individualizacija. To samo znači da osobama s visokim procentima oštećenja, onima s intelektualnim, psihosocijalnim ili višestrukim oštećenjima može trebati veći obim i broj usluga, ali ne smiju za isto biti uskraćene pod izgovorom nemogućnosti, neefikasnosti i neisplativnosti.

This project is co-funded by
the European Union

*Ovaj događaj se realizuje u sklopu projekta **EU4ME** koji finansira **Evropska unija**, a sprovodi **Generalni sekretarijat Vlade Crne Gore**, kao i projekta **Osamostali se!** koji finansira **Ministarstvo finansija i socijalnog staranja** kroz konkurs za NVO u 2020.*